UUTISET

Ei ole kenenkään etu, että tuotetta on liikaa markkinoilla. Jokaisen on löydettävä oma markkinarakonsa. **LUOMUTUOTTAJA AIRA SEVÓN, GOBBAS GÅRD**

Evira valmistautuu maahan pyrkiviin kasvintuhoojiin

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira kehittää parhaillaan uutta mallia, jonka avulla kotimaista maa-, metsä- ja puutarhataloutta uhkaaviin kasvintuhoojiin pystytään varautumaan jo ennalta.

”Tulokaslajien muodostama uhka on varsin suuri. Syynä on etenkin kansainvälinen kaupankäynti, joka tarjoaa näille nopean levittäytymisväylän myös Suomeen”, kertoo Eviran tutkija **Juha Tuomola**.

Tarkoituksena on kohdentaa kansallisen kasvinterveyslainsäädännön valvontaa entistä enemmän riskipitoisiin lajeihin.

Kysymys on sadoista vierasperäisistä tuhoojalajeista.

”Kyseessä ovat lukuisat eri sienet, virukset, bakteerit, hyönteiset ja muut tuhoeläimet”, Tuomola sanoo.

Taimikauppa tuo metsätauteja

Kun ihmisten liikkuvuus ja taimikauppa ulkomailta lisääntyvät, myös metsätautien määrä kasvaa. Lisäksi ilmaston lämpeneminen auttaa tulokaslajien sopeutumista Pohjolaan.

Silmällä pidettäviin vieraslajeihin lukeutuu esimerkiksi mäntyankeroinen, jonka leviäminen Suomeen olisi metsämännylle tuhoisaa.

”Laji saattaa levitä vaikkapa puutavaran tai trukkilavojen mukana”, kertoo vanhempi tutkija **Anne Uimari** Metsäntutkimuslaitokselta (Metla) Suonenjoelta.

Priorisointimalli sisältää protokollan, jonka avulla uusien tuholaisten riski voidaan arvioida mahdollisimman tarkasti. Malli auttaa hahmottelemaan, millä todennäköisyydellä uudet tuholaiset saapuvat maahan.

”Menetelmän avulla arvioidaan myös, millä todennäköisyydellä lajit pystyvät meille asettumaan, ja kuinka suuren uhkan tänne asettuneet lajit muodostavat”, Tuomola kertoo.

Vielä ei ole myöhäistä

Vieraslajien maahantuloa pystytään Tuomolan mukaan jossain määrin estämään, kunhan rajoittavat toimenpiteet aloitetaan hyvissä ajoin ennen lajien saapumista.

Priorisointimallien kehittämishanke jatkuu ensi vuoden loppuun. Mukana hankkeessa ovat Eviran lisäksi myös Metla sekä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT. Evira kartoittaa parhaillaan myös kasvintuhoojien leviämisväyliä.

KARI LINDHOLM

Luomubroileri ei aiheuttanut heti ostoryntäystä

Kokeilu käynnissä Prismoissa

Huhtalan tilan luomubroilerit eivät olleet myyntimenestys Kokkolan Prismassa ensimmäisenä myyntipäivänään.

”Jonkun verran niistä on kyselty. Luomu ja lähiruoka kiinnostaa ihmisiä yhä enemmän”, totesi myyntipäällikkö **Antti Korpela** torstaina.

Maaseudun Tulevaisuus kertoi keskiviikkona kauhavalaisesta **Hermanni Huhtalasta**, joka tuottaa luomubroilereita. Pajuniemi Oy ja S-ryhmä tekevät tuottajan kanssa yhteistyötä.

Ensimmäiset luomubroilerit olivat myynnissä Prismoissa torstaina.

”Ehkä nämä herättävät enemmän tunteita ruuhka-Suomessa. Täällä Atria ja Snellman koetaan lähialueen toimijoiksi”, pohti Korpela.

Tuotantotapa esillä

Kokkolan Prismassa uutta tuotetta tuotiin esiin infolapuilla, joissa kerrottiin broilerien tuotantotila ja -tapa.

”Muutaman tunnin perusteella ei oikein voi sanoa menekistä”, naurahti Korpela.

”Toivotaan että tuote pysyy valikoimissa. Itse pidän laajaa valikoimaa hyvänä.”

HANNA SALONEN

Laatujärjestelmät yleistyvät pienissä elintarvikeyrityksissä

Ympäristöstä huolehtiminen sekä paikallisuus ovat pk-ruokayrityksen menestymisen edellytyksiä. Sen sijaan vain muutama vie tuotteitaan ulkomaille, kertoo tuore tutkimus.

SAARA OLKKONEN

Laatujärjestelmät ovat yleisiä hunajaa tuottavissa yrityksissä.

Pienet ja keskisuuret elintarvikeyritykset laativat laatujärjestelmiä aikaisempaa useammin, vaikka monille käsite on vielä epäselvä. Ympäristöasioiden huomioiminen on noussut kilpailueduksi, selviää tuoreesta Elintarvikealan pk-yritysten toimintaympäristö -tutkimuksesta.

Viidessä vuodessa laatujärjestelmän laatineiden yritysten määrä on kasvanut 11 prosenttiyksikköä.

Laatujärjestelmiä on eniten vihanneksia, juureksia ja perunatuotteita jalostavissa yrityksissä. Samoin niitä on hunajan ja lihan jalostajilla. Kaikilla aloilla järjestelmän laatineiden osuus jää silti alle 40 prosentin.

Yritykset tekevät entistä useammin kuljetus-, jakelu- ja tutkimusyhteistyötä, kertoi asiantuntija **Sari Mäkinen-Hankamäki** Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Yhteishankintoja tekee puolestaan kolmannes yrityksistä. Vientiyhteistyöhön on ryhtynyt vain muutama prosentti.

Käsiparit tekevät edelleen enemmän töitä kuin koneet.

Mäkinen-Hankamäki piti alustuksen tutkimuksen tuloksista Luomua lisää – lähiruokaa totta kai -seminaarissa torstaina Helsingissä.

Kilpailun kiristyminen ei pelota

Oma seutukunta on edelleen pk-yritysten tärkein markkinaalue. Vientiyritysten määrä on pysynyt ennallaan.

Pääosin tuotteet myydään kuluttajille omasta myymälässä tai torilla. Myös suoramyynti vähittäiskauppaan tai yksityisiin ammattikeittiöihin on yleistä. Valtakunnallisiin tukkukauppoihin myy tuotteitaan noin viidennes yrittäjistä.

Yritysten mielestä kilpailutilanne on hieman kiristynyt, mutta se ei uhkaa toiminnan jatkuvuutta. Paikallisuus on aikaisempaa tärkeämpi kilpailuetu.

Asiakkaat ja imago toiminnan kulmakivet

Yritykset ovat mielestään hinnoitelleet tuotteensa kilpailukykyisesti. Kilpailuun vastataan myös karsimalla kustannuksia, hankkimalla uusia asiakkaita ja parantamalla tuotteiden turvallisuutta.

Uskolliset asiakkaat, hyvä imago ja henkilöstön osaaminen ovat toiminnan ydin. Taloudellinen tulos on tärkeysjärjestyksessä vasta sijalla viisi.

Internetistä on muodostunut tärkein markkinoinnin työkalu.

Yritysten menestystä rajoittavat eniten lainsäädäntö, asiakasmäärät ja tuotteiden menekki.

Erityisesti lihan jalostajat kokevat lainsäädännön ja valvonnan jarruttavan toimintaansa.

Tutkimus tehdään säännöllisesti

Toimintaympäristötutkimuksia tehdään noin neljän vuoden välein. Nyt mukana oli 258 yritystä.

Yritysten liikevaihto oli keskimäärin 1,4 miljoonaa euroa. Pienin liikevaihto, 87 000 euroa, oli hunajatuotteita valmistavilla yrityksillä. Vastaavasti suurin liikevaihto, 4,7 miljoonaa euroa, muodostui maitoa jalostavissa yrityksissä.

Tutkimusaineistossa oli eniten yrityksiä, joiden liikevaihto jäi alle 100 000 euron.

MAIJA ALA-SIURUA

Elintarvikealan pk-yritysten toimintaympäristö 2013 -raportti luovutetaan MMM:lle 30.8.2013.

Lähiruualla vankka poliittinen tuki

Lähi- ja luomuruualla on vankka poliitikkojen, virkamiesten ja maakuntahallinnon tuki. Näin ainakin vakuutettiin Lisää luomua – lähiruokaa totta kai -seminaarin puheenvuoroissa torstaina Helsingissä.

Valtakunnalliset luomu- ja lähiruokaohjelmat luovat suuntaviivat kehitystyölle.

”Ohjelmat ovat kuitenkin vasta alku, nyt tarvitaan yhteistyötä tavoitteiden saavuttamiseksi”, painotti maatalousylitarkastaja **Leena Seppä** maa- ja metsätalousministeriöstä (MMM).

Hän kaipaa kehittämistyön pohjaksi nykyistä tarkempaa luomutilastointia sekä tietoa luomutuotevirroista: miksi luomutuotetut tuotteet eivät päädy luomuna markkinoille.

> Ohjelmat ovat kuitenkin vasta alku, nyt tarvitaan yhteistyötä tavoitteiden saavuttamiseksi.«
>
> **LEENA SEPPÄ**

Lähiruokaohjelmaa esitellyt MMM:n lähiruokakoordinaattori **Kirsi Viljanen** haastoi maakunnat ja kunnat mukaan lähiruuan edistämiseen.

”Kysymys on siitä, miten kunnat arvottavat rahansa.”

Hän muistutti, että ruuasta on turha puhua, jos sitä ei arvosteta. Siksi lapset pitää esimerkiksi kouluissa johdattaa lähiruuan äärelle.

Viljasen mukaan tavoitteena on karsia lähiruokaohjelmien päällekkäisyyksiä ja auttaa yrittäjiä löytämään lainsäädännön joustokohdat.

”Asemasta riippumatta meistä jokainen voi edistää lähi- ja luomuruokaa”, muistutti maakuntajohtaja **Asko Peltola** Etelä-Pohjanmaan liitosta. ”Julkisen vallan on näytettävä esimerkkiä, mutta lopulta on hyvä muistaa sanonta ’valtio olemme me’.”

Lähi- ja luomuruuan syöminen on Peltolasta vastuullista toimintaa maailmassa, jossa ruuasta on pula: ”Kun syöt lähellä tuotettua, syöt omalta lautaseltasi.”

MAIJA ALA-SIURUA

Viljelijä kaipaa hankkeisiin tuoreita ajatuksia

Hyväkin hanke saattaa laiskistaa, mutta huonot saavat yrittäjän kiukkuiseksi. Yrittäjän osaamista aliarvioiva vetäjä ja tyhjänpäiväinen hankematka eivät kiitoksia kerää.

”Onnistunut hanke innostaa mukaan tarjoten uusia, poikkitieteellisiä ajatuksia ja näkemyksiä”, sanoo luomutuottaja **Aira Sevón**. Hän viljelee puolisonsa kanssa Gobbas Gård -luomutilaa Myrskylässä Itä-Uudellamaalla.

Hankkeissa ei pidä poteroitua vaan rohkeasti tuoda esiin uusia näkemyksiä, ottaa vastaan arvostelua ja arvioida omaa toimintaa kriittisesti.

”Tasapäistäminen estää tuoreiden ajatusten ja uusien kasvojen esiinmarssin.”

Sevón painottaa hankevetäjän merkitystä. Parhaimmillaan hän on kuunteleva ja valmis tekemään yhteistyötä yrittäjien kanssa sen sijaan, että alkaa opettaa itsestäänselvyyksiä.

> Liian usein hankevetäjä monistaa yrittäjän menestyskonseptin eteenpäin, vaikka pitäisi auttaa kehittämään tilan tai yrityksen toimintaa.«
>
> **AIRA SEVÓN**

”Emme me ole lauma lehmiä tai lampaita. Kyllä me tiedämme alaa vaivaavat ongelmat.”

Monessa hankkeessa on tavoitteena jakaa hyviä käytäntöjä yrittäjien kesken.

”Liian usein hankevetäjä monistaa yrittäjän menestyskonseptin eteenpäin, vaikka pitäisi auttaa kehittämään tilan tai yrityksen toimintaa”, Sévon sanoo. ”Ei ole kenenkään etu, että tuotetta on liikaa markkinoilla. Jokaisen on löydettävä oma markkinarakonsa.”

Tehdäänkö muualla jotain toisin?

Sevón on seurannut läheltä muiden EU-maiden hankkeita. Hänelle on jäänyt tunne, että muualla hankerahoilla tehdään aivan erilaisia asioita kuin Suomessa.

Sahaavatko suomalaiset omaa oksaansa halutessaan viimeistä pilkkua myöten täyttää hankkeen rahoituksen vaatimukset sisällön kustannuksella?

”Jokainen maa laatii oman lainsäädäntönsä hankerahoituksesta ja sen kohdentamisesta”, Sevón muistuttaa.

Logistiikkaan tekoja hankkeiden sijaan

Pk-tuottajille logistiikka on ratkaisematon ongelma, joka vuodesta ja hankkeesta toiseen nousee esiin.

”Yhtään uutta hanketta ei tarvita pohtimaan logistiikan järjestämistä. Maassa on suurten kauppaketjujen järjestelmät, Itella ja Matkahuolto. Yhtään uutta ei kaivata, koska se ei ole taloudellisesti järkevää.”

Sévonin mielestä tarvitaan lakimuutos, jotta toistensa tuotteita kuljettavat tuottajat eivät tarvitsisi kallista kuljetusyrittäjiltä edellytettävää kuljetuslupaa.

”Nykyinen laki estää lähiruuan kuljetuksia. Mallia asian järjestämiseksi voi ottaa Ruotsista.”

Taantumista hankkeista huolimatta

Hanke poikineen on vuosien saatossa rakennettu kotimaisen ruuan ympärille. Niistä huolimatta Sévon kokee, että ruokakulttuuri on taantunut.

”On keskitytty suuren mittaluokan teolliseen ruuantuotantoon, jota sitäkin tarvitaan. Uutta löydetään, kun ymmärretään, että teolliselle ja pienimuotoiselle ruuantuotannolle on tilaa.”

Hänen mielestään Herkkujen Suomi -lähiruokatapahtuma on esimerkki siitä, miten kotimaisen ruuan tunnettuutta voidaan edistää. Vastaavia voisi olla useammin kuin kerran vuodessa.

Sevón kaipaa tuottajien käyttöön kohtuuhintaisia tai ilmaisia myyntipaikkoja Yhdysvalloissa suosittujen suoramyyntitorien, farmer’s marketien, tapaan.

MAIJA ALA-SIURUA

Hyvällä hankkeella on kirkkaat tavoitteet

Hankemaailman heikkous on asiantuntijan mielestä toiminnan jatkuvuudesta huolehtiminen. Hanke itsessään ei saisi olla etusijalla vaan siinä asetetut tavoitteet, joiden saavuttamiseksi on käytössä erilaisia keinoja.

”Pk-elintarvikeyrityksien toimintaa ja kehittymistä edistävä hanke on sellainen, jossa eri kokoiset ja eri maantieteellisiltä alueilta olevat yritykset voivat oppia toisiltaan, verkostoitua ja kehittää liiketoimintaansa”, sanoo asiantuntija **Sari Mäkinen-Hankamäki** Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Hän on ollut tekemässä elintarvikealan pk-yritysten toimintaympäristö -tutkimusta.

Taloudellisesti houkutteleva

Hankkeen tavoitteiden pitää olla selkeitä ja hyödyttää yrityksiä. Koska yritysten pitää usein osallistua hankkeen rahoitukseen, toimenpiteiden pitää olla riittävän houkuttelevia yrityksen näkökulmasta, Mäkinen-Hankamäki painottaa.

Hän vinkkaa, että tutkimuksia kannattaa käyttää apuna tavoitteiden asettamisessa.

”Tavoitteiden toteuttamiseksi pitäisi käyttää joustavasti erilaisia keinoja, kuten yhdistelmiä eri hanketyypeistä. Rahoitusehtojen pitäisi tukea keinovalikoimaa ja hankkeen sisäisen byrokratian määrää pitäisi kutistaa.”

Ruuan ympärille rakennettujen hankkeiden ja ohjelmien ansiosta esimerkiksi yritysten verkostoituminen on mennyt Mäkinen-Hankamäen mielestä eteenpäin.

MAIJA ALA-SIURUA

RUOKAPOLITIIKKAA

Lähiruoka- ja luomuohjelmia

Kansallisen ruokapolitiikan taustalla ovat kansallinen ruokastrategia ja ruokapoliittinen selonteko.
Työtä ohjaa Ruokapolitiikan neuvottelukunta, jonka toimikausi on 1.2.2013–1.2.2016. Puheenjohtaja kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio MMM:stä.
Hallituksen lähiruokaohjelma. Siinä lähiruoka tarkoittaa paikallisruokaa, joka edistää oman alueen paikallistaloutta, työllisyyttä ja ruokakulttuuria, on tuotettu ja jalostettu oman alueen raaka-aineista, ja joka markkinoidaan ja kulutetaan omalla alueella.
Hallituksen luomuohjelma. Tavoitteena monipuolistaa kotimaisten luomuelintarvikkeiden tarjontaa, lisätä luomutuotannon määrää ja kannustaa luomuruuan kuluttamiseen.